

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR IMPLEMENTATION IN UKRAINE

Товкун Л.В., к.е.н.,
доцентка кафедри фінансового права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Леонівич М.Ю., курсант III курсу

Інститут Служби безпеки України

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена дослідженню змісту та особливостей фінансових технологій, на прикладі штучного інтелекту (ШІ), аналізу міжнародного досвіду у його застосуванні і визначення перспектив впровадження штучного інтелекту у фінансову сферу. Використання технологій штучного інтелекту вимагає створення належної правової бази, яка гарантуватиме їх безпечне, прозоре та відповідальне застосування. З приводу цього зазначимо, що у світі правове регулювання штучного інтелекту (ШІ) базується на поєднанні міжнародних принципів, регламентів, етичних стандартів та національного законодавства окремих країн. Одним із лідерів у цій сфері є Європейський Союз, який активно створює комплексну нормативно-правову базу для регулювання ШІ. В статті визначені і проаналізовані документи та ініціативи ЄС у сфері фінансових технологій які є важливим кроком у створенні комплексного підходу до регулювання ШІ. Вони склали основу для прийняття Закону про штучний інтелект (AI Act), який офіційно відомий як Регламент (ЄС) 2024/1689 (далі – Закон про ШІ). Зазначено, що визначення ШІ, яке міститься в Законі ЄС про ШІ, пов'язано з врегулюванням ряду правових аспектів застосування такої технології, а саме: питань, пов'язаних з інтелектуальною власністю та юридичною відповідальністю, відповідністю етичним стандартам і дотриманням основоположних свобод та гарантій людини. Ще одним важливим аспектом правового регулювання ШІ є прозорість його роботи. Враховуючи те, що Закон ЄС про ШІ вже набув чинності, проведено порівняння змісту ШІ, наведеного у ньому, зі змістом, який міститься у Концепції розвитку штучного інтелекту, схваленої Кабінетом Міністрів України (далі-Концепція). Зазначено, що визначення ШІ, наведене в Концепції, відображає лише базові підходи до опису цієї технології і це створює виклики для гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами. В статті підкреслюється, що активне впровадження штучного інтелекту в різноманітні сфери життя суспільства несе як позитивні результати, так і піднімає питання про можливі ризики та відповідальність за дії, вчинені за допомогою таких технологій. Ці аспекти формують основу для дискусій про етичність, прозорість і безпечність застосування ШІ, а також потребують виваженого підходу до його розвитку та регулювання.

Ключові слова: фінансове право, цифровізація, цифрові технології, фінансові технології, штучний інтелект (ШІ), правове регулювання у сфері штучного інтелекту, етичні принципи у сфері ШІ, конфіденційність і безпека даних, переваги та ризики застосування ШІ, прозорість роботи ШІ.

The article is devoted to the study of the content and features of financial technologies, on the example of artificial intelligence (AI), analysis of international experience in its application and determination of prospects for the introduction of artificial intelligence in the financial sector. The use of artificial intelligence technologies requires the creation of an appropriate legal framework that will guarantee their safe, transparent and responsible application. In this regard, it should be noted that worldwide legal regulation of artificial intelligence (AI) is based on a combination of international principles, regulations, ethical standards and national legislation of individual countries. One of the leaders in this area is the European Union, which is actively creating a comprehensive legal framework for AI regulation. The article identifies and analyses the EU documents and initiatives in the field of financial technologies which are an important step towards creating a comprehensive approach to AI regulation. They formed the basis for the adoption of the Artificial Intelligence Act (AI Act), which is officially known as Regulation (EU) 2024/1689 (hereinafter – the AI Act). It is noted that the definition of AI contained in the EU AI Act is related to the regulation of a number of legal aspects of the use of such technology, namely, issues related to intellectual property and legal liability, compliance with ethical standards and observance of fundamental freedoms and guarantees of human rights. Another important aspect of legal regulation of AI is the transparency of its operation. Given that the EU AI Law has already entered into force, the author compares the definition of AI provided therein with the definition contained in the Concept of Artificial Intelligence Development approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine (hereinafter referred to as the Concept). It is noted that the definition of AI provided in the Concept reflects only basic approaches to the description of this technology, and this creates challenges for harmonisation of national legislation with European standards. The article emphasises that the active introduction of artificial intelligence into various spheres of society brings both positive results and raises the issue of possible risks and liability for actions taken with the help of such technologies. These aspects form the basis for discussions on the ethics, transparency and safety of AI application, and require a balanced approach to its development and regulation.

Key words: financial law, digitalisation, digital technologies, financial technologies, artificial intelligence (AI), legal regulation in the field of artificial intelligence, ethical principles in the field of AI, data privacy and security, benefits and risks of AI, transparency of AI.

Цифровізація, як глобальний процес інтеграції цифрових рішень у всі сфери життя, стала важливим напрямком для появи та розвитку сучасних цифрових технологій. Вона створила умови для автоматизації виробничих процесів, обробки великих обсягів даних і впровадження нових підходів для вирішення складних задач пов'язаних з управлінням фінансовими ризиками, кібербезпекою, швидким обміном інформації та інше.

Завдяки цифровізації виникли такі технології, як блокчейн, хмарні обчислення та аналітика великих даних, штучний інтелект, що стали основою сучасних цифрових екосистем. Вони кардинально змінили спосіб надання платіжних послуг, управління фінансами та взаємодію

між учасниками ринку. Враховуючи те, що їх розвиток відбувається швидкими темпами, це потребує комплексного аналізу, який включає як наукові дослідження так і вивчення міжнародного досвіду застосування таких технологій в різних країнах.

Метою статті є дослідження змісту та особливостей фінансових технологій, на прикладі штучного інтелекту, аналізу міжнародного досвіду у його застосуванні і визначення перспектив впровадження штучного інтелекту у фінансову сферу.

Зазначимо, що раніше фінансові технології сприймалися виключно як внутрішні розробки та процеси фінансових установ, до яких у споживачів фінансових послуг

не було прямого доступу. Але сьогодні фінансові технології стали важливою частиною сучасної економіки, які активно впливають на банківську систему, інвестиції, страхування та широкий спектр фінансових послуг [1]. Враховуючи різноманітність напрямків при дослідженні фінансових технологій, а саме, дослідження технічних, економічних, соціальних та етичних аспектів, звернемо увагу на правові, які є ключовими для забезпечення ефективного, безпечного та прозорого впровадження таких технологій у сучасну економіку. Серед широкого спектра фінансових технологій особливу увагу у дослідженні приділено штучному інтелекту (ШІ), оскільки він демонструє найвищий потенціал для втілення змін у фінансовій сфері. Так, у 2021 році ринкова вартість ШІ у фінансовому секторі становила 9,45 мільярда доларів. Прогнозується, що до 2030 року цей показник зросте на 16,5% [2].

Зазначимо, що проблеми правового регулювання в сфері штучного інтелекту активно досліджували і досліджують міжнародні організації, уряди окремих країн та науковці. Так, серед фахівців у галузі права з міжнародним іменем, які зробили значний внесок у дослідження правових аспектів штучного інтелекту, зазначимо таких, як: Френк Паскаль, Вуді Гартцог, Кейт Кроуфорд, Раян Кало та інші. Їх дослідження були спрямовані на те, щоб знайти оптимальний баланс між інноваціями у фінансовій сфері та дотриманням прав людини у процесі розробки, впровадження та використання новітніх технологій, етичними принципами й законністю використання технологій в умовах швидких змін, які відбуваються під впливом розвитку штучного інтелекту.

В Україні питання правового регулювання фінансових технологій, зокрема штучного інтелекту, досліджували як науковці – правники, так і практикуючі юристи, а саме: Анастасія Клян, Максим Войнов, Сергій Барбашин, Олександр Задахайло, Тетяна Каткова та інші, які зробили значний внесок у розвиток правового регулювання фінансових технологій та штучного інтелекту, досліджуючи як теоретичні, так і практичні аспекти їх застосування.

Враховуючи те, що подальший розвиток штучного інтелекту відкриває як нові перспективи так і ставить низку викликів перед суспільством, це потребує подальшого дослідження.

Використання технологій штучного інтелекту передусім вимагає створення належної правової бази, яка гарантуватиме їх безпеку, прозорість та відповідальне застосування. З приводу цього зазначимо, що у світі правове регулювання штучного інтелекту (ШІ) базується на поєднанні міжнародних принципів, регламентів, етичних стандартів та національного законодавства окремих країн. Одним із лідерів у цій сфері є Європейський Союз який активно створює комплексну нормативно-правову базу для регулювання штучного інтелекту. Так, ЄС приділяє велику увагу захисту даних і конфіденційності, що є невід'ємною частиною регулювання штучного інтелекту. Важливим документом у цій сфері є Загальний регламент щодо захисту даних (далі – GDPR). Хоча він і не орієнтований спеціально на ШІ, але направлений на забезпечення захисту персональних даних, які широко використовуються у його системах. Потрібно зазначити, що GDPR охоплює не лише європейські компанії, але й всі іноземні, які обробляють дані резидентів ЄС, незалежно від їхнього місця знаходження. Таке регулювання направлене на забезпечення дотримання всіма суб'єктами, що працюють у сфері штучного інтелекту, правил щодо конфіденційності і безпеки даних, що є важливим кроком у захисті прав користувачів цих технологій. GDPR спрощує ведення бізнесу, уніфікуючи правила для компаній та державних органів на єдиному цифровому ринку, і таким чином забезпечує правову визначеність і прозорість [3]. Цей регламент став основою для подальших кроків у правовому регулюванні сучасних технологій, включаючи штуч-

ний інтелект. Його принципи, такі як захист персональних даних, прозорість та відповідальність, лягли в основу більш широких міжнародних ініціатив. Так, з метою подальшого розвитку правового регулювання штучного інтелекту в ЄС, були розроблені такі ініціативи, як, Біла книга ЄС з питань ШІ та Європейська стратегія у сфері ШІ, які визначають пріоритети розвитку технологій у ЄС, акцентуючи увагу на етиці, безпеці та підтримці інновацій в різних сферах суспільного життя. Також, важливим документом, що ухвалила у травні 2024 року Рада Європи стала Конвенція щодо захисту прав людини і демократії в умовах розвитку технологій штучного інтелекту [4], яка встановила юридичні рамки для захисту прав людини у сфері ШІ, забезпечивши підзвітність систем штучного інтелекту, запобігання дискримінації користувачів або вразливих груп населення та забезпечення прозорості обчислювальних процесів.

Зазначені документи та ініціативи ЄС у сфері фінансових технологій є взаємопов'язаними кроками у створенні комплексного підходу до регулювання ШІ. Саме вони склали основу для прийняття Закону про штучний інтелект (AI Act), який офіційно відомий як Регламент (ЄС) 2024/1689 (далі – Закон про ШІ). Він набув чинності 01.08.2024 року, встановивши першу в світі комплексну правову базу для регулювання штучного інтелекту, в якій надано офіційне визначення ШІ. Так, під ШІ, в контексті Закону про ШІ розуміють: «програмне забезпечення, розроблене з використанням однієї або кількох з перерахованих у додатку I технік та підходів, яке може, для певного набору визначених людських цілей, генерувати виводи, прогнози, рекомендації або рішення, що впливають на реальні або віртуальні середовища» [5]. Таке визначення чітко пов'язано з врегулюванням ряду правових аспектів застосування ШІ. Так, в ньому підкреслюється, що ШІ є програмним продуктом. Це звертає увагу на важливість врегулювання питань, пов'язаних з інтелектуальною власністю та юридичною відповідальністю. Що стосується сфери інтелектуальної власності, то тут необхідно чітко закріпити в законодавстві хто є власником прав на розроблене програмне забезпечення. Це можуть бути розробники, замовники або організації, що фінансують таку розробку. Такий підхід сприятиме запобігання спорів між зацікавленими сторонами щодо права власності на програмне забезпечення, порядку його використання та розподілу прибутку від застосування такої технології. Щодо юридичної відповідальності, то розвиток ШІ створює потребу в законодавчому визначенні тих осіб, які будуть нести відповідальність за шкоду, завдану рішеннями, прийнятими системами ШІ. У цьому контексті важливо створити правила, які враховуватимуть внесок і відповідальність кожного учасника, а саме: розробників, що створюють програму; операторів, які її використовують; користувачів, які працюють з такою програмою. Такий підхід дозволить встановити чіткі рамки відповідальності зацікавлених осіб, що забезпечить правову визначеність і захист їх від можливих конфліктів, помилок у роботі системи та негативних наслідків її використання.

Також, у визначенні ШІ було зроблено акцент на те, що штучний інтелект створюється для досягнення визначених людських цілей. В такому разі, законодавство повинно гарантувати, що цілі використання ШІ будуть відповідати етичним стандартам і не будуть порушувати права людини. Це є особливо важливим в умовах зростання впливу ШІ на різні аспекти суспільного життя де його використання може приносити як користь, так і створювати певні ризики. Для зменшення таких ризиків важливо забезпечити прозорість роботи ШІ, тобто користувачі повинні мати чітке уявлення про те, які завдання виконує система, як вона досягає своїх результатів і наскільки об'єктивними є її рішення. Такий підхід сприятиме зменшенню ризиків і маніпуляцій з даними і неправомірного

використання такої технології зацікавленими сторонами. Прозорість роботи ШІ – це лише один із важливих аспектів його регулювання. Однак технології штучного інтелекту впливають не тільки на процеси, пов'язані з обробкою даних чи прийняттям рішень, вони ще безпосередньо взаємодіють із реальним і цифровим середовищем. Саме тому необхідно враховувати всі можливі наслідки використання ШІ в різних сферах, зокрема у реальному та віртуальному середовищах. Одним із яскравих прикладів цьому є використання ШІ для виявлення та запобігання фінансовому шахрайству. Так, компанія Mastercard використовує моделі ШІ для захисту понад 125 мільярдів транзакцій щороку, що свідчить про ефективність ШІ у забезпеченні безпеки фінансових операцій [6]. Таким чином, визначення ШІ, що міститься у Законі про ШІ, є фундаментальним для формування його правової бази, яка регулює використання та впровадження технологій штучного інтелекту.

Нараді з цим, Закон про ШІ містить ще ряд важливих аспектів регулювання систем штучного інтелекту: по-перше, він передбачає класифікацію ризиків, згідно з якою системи ШІ поділяються на категорії за рівнем ризику – від мінімального до неприйняттого; по-друге, встановлює заборону на використання ШІ у випадках, які вважаються неприйнятними ризикованими та небезпечними; по-третє, для високо ризикових систем ШІ встановлено суворі вимоги до їхньої безпеки, прозорості та підзвітності. Окрім цього, в законі передбачені заходи для підтримки інновацій та розвитку штучного інтелекту, що має сприяти зміцненню ведучих позицій ЄС у цій сфері та інше [5].

Враховуючи прагнення України до європейської інтеграції, розробка правової бази у сфері ШІ також стає одним із важливих напрямів її діяльності. Станом на зараз, правове регулювання штучного інтелекту (ШІ) в державі перебуває на стадії формування. Не дивлячись на відсутність спеціального законодавства, яке б комплексно регулювало впровадження та використання ШІ, в Україні є нормативно-правові акти та стратегічні документи які створюють базу для розвитку такої технології. Так, в Україні правове регулювання штучного інтелекту ґрунтується на Концепції розвитку штучного інтелекту, схваленої Кабінетом Міністрів України (далі – Концепція) [7]. Цей документ закріпив основи для правового регулювання ШІ, окресливши принципи, пріоритети та етапи впровадження відповідних технологій у різних галузях економіки та державного управління. Також, у рамках впровадження Концепції, Міністерство цифрової трансформації України 7 жовтня 2023 року представило дорожню карту [8], яка визначила основні кроки регулювання штучного інтелекту в Україні. Документ передбачає два етапи такого регулювання: перший – триватиме з 2023 до 2025 року, протягом якого бізнес матиме можливість підготуватися до нового регулювання, а на другому етапі буде розпочато безпосередній регуляторний процес. Зокрема, планується імплементація Закону ЄС про штучний інтелект (AI Act) у національне законодавство та розробка власного закону з урахуванням міжнародного досвіду, а також специфіки української правової системи й національного економічного середовища. Необхідні умови для розвитку ШІ в Україні встановлені і низкою чинних законів, які регулюють ключові аспекти цифровізації, інноваційної діяльності та захисту даних. Зокрема, такі закони, як «Про захист персональних даних», «Про електронні довірчі послуги», «Про наукову і науково-технічну діяльність» та інші, створюють правове підґрунтя для інтеграції штучного інтелекту в різні сфери економіки та суспільного життя.

Але, враховуючи те, що Україна, як частина європейської спільноти держав і член Спеціального комітету зі штучного інтелекту при Раді Європи, має орієнтуватися перш за все на її стандарти, стандарти НАТО, ЄС та інших загальноєвропейських інституцій щодо ШІ, їй необхідно вдосконалити визначення та підходи до регулювання такої

технології. Особливо актуальним таке положення є враховуючи прийняття у ЄС Закону про ШІ. Як вже зазначалось, цей документ містить чітке визначення ШІ, яке враховує технічні, правові та етичні аспекти використання технологій штучного інтелекту. Водночас визначення ШІ, наведене у Концепції під яким розуміється: «організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначити способи досягнення поставлених завдань» [7], відображає лише базові підходи до опису цієї технології, що створює виклики для гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами. Таке визначення має кілька суттєвих відмінностей порівняно з підходом, закладеним у Законі ЄС про ШІ. Зокрема, воно не деталізує методи, які використовуються у ШІ, тоді як Закон про ШІ включає конкретний перелік технік, таких як машинне навчання, статистичні методи та логічні підходи (Додаток І). Крім того, у Концепції відсутня згадка про вплив ШІ на реальні чи цифрові середовища, що є важливим аспектом у визначенні ЄС. Визначення, наведене в українському документі, також ігнорує правовий контекст, зокрема такі принципи, як підзвітність, прозорість і відповідальність, які є важливими компонентами визначення у Законі про ШІ.

Тому перед Україною стоїть завдання вдосконалення національної правової бази у сфері штучного інтелекту з урахуванням європейських стандартів. Гармонізація нормативно-правових актів України із сучасними міжнародними підходами дозволить їй не лише зайняти важливе місце в міжнародному технологічному просторі, але й забезпечити безпечне, етичне та ефективне використання технологій штучного інтелекту.

Враховуючи необхідність вдосконалення правового регулювання штучного інтелекту в Україні, доцільним є звернення до міжнародного досвіду інших країн у цій сфері. Щодо досвіду ЄС, вище було зазначено про його ключову роль у створенні чіткої правової бази для регулювання ШІ. Але, в якості доповнення, зазначимо, що у ЄС формування нормативної бази з регулювання технологій ШІ відбувається одночасно як на загальноєвропейському рівні урядування, так і в державах-членах. Повноваження з напрацювання політики у цій сфері наразі здійснює Європейська Комісія. Зокрема, вона ініціювала створення Європейського альянсу зі штучного інтелекту, який слугує платформою для публічних дискусій та обміну досвідом між зацікавленими сторонами. У 2024 році було створено Європейську раду з питань штучного інтелекту в рамках Закону про ШІ. Ця рада забезпечує узгоджене впровадження та дотримання положень Закону про ШІ у всіх країнах-членах ЄС [9].

Станом на 2024 рік Сполучені Штати Америки також залишаються лідером за кількістю досліджень у галузі штучного інтелекту. Масштаби залучення інтелектуальних ресурсів, сконцентрованих в університетах і дослідницьких хабах США, до прикладу Силіконова Долина, забезпечують першість країн у створенні технологій ШІ [9]. Законодавче регулювання використання технологій ШІ на федеральному рівні включає низку системних федеральних законів, у яких регламентовано утворення спеціалізованих інституцій. США активно впроваджують штучний інтелект у різних галузях, таких як оборона, медицина, транспорт, енергетика та фінанси. Наприклад, американські технологічні гіганти, такі як Google, Microsoft та OpenAI, займаються розробкою інноваційних рішень, що змінюють глобальний ринок. Крім того, уряд США підтримує розвиток ШІ через інвестиції у дослідження, розробки та кібербезпеку. Зокрема, у 2024 році

федеральний бюджет виділив 27,5 мільярдів доларів на кібербезпеку, що відображає стратегічне зосередження на захисті кіберпростору. У 2023 та 2024 роках було інвестовано 56 мільярдів доларів у генеративний ШІ (тип штучного інтелекту, здатний створювати новий контент, базуючись на аналізі даних, які він отримав у процесі навчання. Це можуть бути тексти, зображення, відео, музика, код або навіть тривимірні моделі), з яких 80% припадає на американські компанії, тоді як лише 20% розподілено між Європою та Ізраїлем [10]. Також, у США значна увага приділяється забезпеченню етичного використання ШІ, що передбачає прозорість алгоритмів, підзвітність розробників та захист прав людини.

Серед країн, що активно підтримують розвиток штучного інтелекту через низку стратегічних ініціатив та заходів, є Китай. Так, китайські регулятори протягом перших шести місяців 2024 року затвердили понад 40 моделей ШІ для загального використання, прагнучи наздогнати США у цій сфері. Серед схвалених компаній – Xiaomi Corp, 4Paradigm та інші. У жовтні 2024 року Китай оприлюднив глобальну ініціативу управління штучним інтелектом на Вучженському саміті, підкреслюючи важливість міжнародної співпраці та встановлення спільних стандартів у сфері ШІ [11].

Для України, врахування такого міжнародного досвіду є обов'язковою умовою для інтеграції у світовий цифровий простір. Це дозволить уникнути типових помилок та скористатися найкращими практиками у цій сфері.

Зазначимо, що активне впровадження штучного інтелекту в різноманітні сфери життя суспільства несе як позитивні результати, так і піднімає питання про можливі ризики та відповідальність за дії, здійснені за допомогою таких технологій. Ці аспекти формують основу для дискусій про етичність, прозорість і безпечність застосування ШІ, а також потребують виваженого підходу до його розвитку та регулювання.

Однією з головних переваг ШІ є його здатність автоматизувати рутинні завдання, що значно підвищує ефективність праці у багатьох галузях. Так, у фінансовій сфері – автоматизацію багатьох операцій, аналіз і обробку великих обсягів даних та інше. Водночас ШІ відкриває шлях до розвитку інноваційних рішень. Так, у цій же сфері ШІ використовується для управління ризиками, запобігання шахрайству та персоналізації послуг. Економічний потенціал ШІ також є вражаючим. За оцінками експертів, його впровадження може значно підвищити продуктивність праці та сприяти зростанню глобальної економіки. Наприклад, прогнозується, що до 2030 року ШІ може додати до світової економіки понад 13 трильйонів доларів [12]. Крім того, технології ШІ сприяють підвищенню безпеки. Завдяки аналізу великих масивів даних у реальному часі, ШІ дозволяє прогнозувати фінансові кризи, стихійні лиха чи потенційні техногенні аварії.

Проте, разом з цими перевагами, існує низка ризиків які потребують уваги. Одним із ключових викликів застосування ШІ є соціальні наслідки автоматизації. Такі технології можуть замінити людей у певних професіях, що призведе до масових скорочень та зростання рівня безробіття. Цей аспект вимагає розробки компенсаторних механізмів,

які допоможуть уникнути соціальної напруги. Не менш важливим є питання етичності. Алгоритми ШІ можуть бути упередженими, якщо вони базуються на даних, які містять дискримінаційні елементи. Це може спричинити нерівне ставлення до окремих груп населення. Серед інших проблем – прозорість роботи ШІ. Багато алгоритмів функціонують як «чорні ящики», що ускладнює розуміння принципів їхніх рішень, особливо у критично важливих сферах, наприклад, таких як правосуддя (використання непрозорих алгоритмів для винесення вироків, розподілу справ або оцінки ризику повторних правопорушень може призвести до несправедливих або дискримінаційних результатів). Проблема прозорості також актуальна у фінансовій сфері, де ШІ використовується для оцінки кредитоспроможності, виявлення шахрайства чи управління інвестиціями. Непрозорість алгоритмів може спричинити необґрунтовані відмови у наданні кредиту або некоректне визначення ризиків, що негативно впливає як на клієнтів, так і на стабільність фінансових ринків. Крім того, інтеграція ШІ робить системи більш уразливими до кібератак. Злом алгоритмів може призвести до серйозних наслідків у фінансовій сфері.

Використання ШІ також створює ризики зловживання: його можна застосовувати для створення дезінформації, маніпуляції громадською думкою або тотального стеження за громадянами, що ставить під загрозу права людини та демократичні цінності.

Окремо стоїть питання відповідальності за дії, здійснені ШІ. Тому, для вирішення цих питань необхідна розробка чіткої правової бази регулювання ШІ.

Отже, штучний інтелект має потенціал кардинально змінити всі сфери життя. Водночас, його впровадження потребує зваженого підходу, який забезпечить ефективне використання переваг та мінімізує можливі ризики. Лише створення прозорої правової бази, дотримання етичних стандартів і забезпечення відповідальності за використання ШІ допоможуть інтегрувати ці технології у суспільство без шкоди для його стабільності та добробуту.

Висновки. Розвиток фінансових технологій, а саме використання штучного інтелекту, є невід'ємною частиною цифрової економіки, яка трансформує підходи до надання фінансових послуг, управління ризиками та оптимізації процесів у фінансовій сфері. Це створює значні можливості для підвищення ефективності та доступності фінансових послуг. Аналіз міжнародного досвіду, зокрема досвіду Європейського Союзу, США, Китаю свідчить про важливість комплексного підходу до регулювання штучного інтелекту. Ключовими елементами такого підходу є розробка прозорої правової бази, яка враховує як переваги, так і ризики ШІ, встановлення етичних стандартів використання технологій, забезпечення захисту персональних даних та прав людини у цій сфері. Для України розробка правового регулювання в галузі ШІ, орієнтованого на кращі міжнародні практики, дозволить не лише ефективно інтегрувати його у ключові галузі економіки та державного управління, але й сприятиме захисту суспільних інтересів. Такий підхід забезпечить баланс між інноваціями та безпекою, дозволить уникнути неконтрольованого використання ШІ і забезпечить прозорість його впровадження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Товкун Л.В. Правове регулювання фінансових технологій: аналіз національного та світового досвіду. URL:http://www.lsej.org.ua/6_2024/66.pdf
2. Як штучний інтелект змінює фінансовий сектор: 6 головних напрямків. URL:https://processer.media/ua/yak-shtuchnij-intelekt-zminiv-finansovij-sektor-6-golovnih-napryamkiv/?utm_source=chatgpt.com
3. Смірнов І. Правове регулювання штучного інтелекту: міжнародний досвід та українські перспективи. URL:<https://biz.ligazakon.net/analitics/223351>
4. Рада Європи ухвалила першу конвенцію про захист прав людини і демократії в умовах розвитку ШІ. URL: <https://espresso.tv/tehnologiyi-rada-evropi-ukhvalila-pershu-konventsuyu-pro-zakhist-prav-lyudini-i-demokratii-v-umovakh-rozvitku-shi>
5. Regulation (eu) 2024/1689 of the european parliament and of the council. Of 13 june 2024. URL:https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?Uri=OJ:L_202401689

6. Бізнес та фінанси в епоху генеративного ШІ: ключові зміни, виклики та можливості. URL: https://fintechinsider.com.ua/biznes-ta-finansy-v-epohu-generatyvnogo-shi-klyuchovi-zminy-vykyky-ta-mozhlyvosti/?utm_source=chatgpt.com
7. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. Розпорядження КМУ від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>
8. Регулювання штучного інтелекту в Україні: презентуємо дорожню карту. URL: <https://thedigital.gov.ua/>
9. Правове регулювання Штучного Інтелекту. Яким шляхом рухатись, – Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/239849.html
10. ШІ та хмарні технології. URL: https://blog.net.ua/ai-cloud-funding-2024/?utm_source=chatgpt.com
11. Китай лідирує у світі за впровадженням генеративного ШІ. URL: https://internetua.com/kitai-lidiruye-u-sviti-za-vprovadjennyam-generativnogo-shi?utm_source=ukrnet_news
12. Майбутній вплив ШІ на світову економіку. URL: https://www.facerua.com/maibutnii-vpliv-shi-na-svitovu-iekonomiku/?utm_source=chatgpt.com